

TLAČOVÁ SPRÁVA NÁRODNÉHO DIVADLA KOŠICE

***Krútnava* bola pre Veru Nemirovu veľkým objavom pre svoj silný príbeh**

Podľa scénografa Stephana Braunfelsa je hudba *Krútnavy* svetovou triedou

Už len niekoľko hodín ostáva do prvej premiéry novej inscenácie slovenskej národnej opery Eugena Suchoňa *KRÚTNÁVA* v Národnom divadle Košice. *Krútnava* sa na košické javisko vracia po 28 rokoch, pár dní pred 75. výročím jej svetovej premiéry, v úplne novom šate krimi drámy, ktorý jej vdýchol inscenačný tím vedený renomovanou nemeckou režisérkou bulharského pôvodu Verou Nemirovou.

„Chcel by som sa veľmi pekne poďakovať pánovi profesorovi Petrovi Štilichovi a celej rodine Suchoňových. Keď sa dozvedeli, že našu inscenáciu bude režírovať Vera Nemirova ako prvá zahraničná režisérka *Krútnavy* v česko-slovenskom priestore počas 75 rokov od jej svetovej premiéry, mimoriadne sa ma dotkla veľkorysosť rodiny. Sledujú náš skúšobný proces a plne nás podporujú v našom zámere dostať túto operu na zahraničné scény. Pridáva sa k nim aj svetoznámy operný režisér Peter Konwitschny, ktorého slovenské publikum veľmi dobre pozná a ktorý napísal slovenským novinárom, aby prišli na *Krútnavu* do Košíc. Už boli oslovení dramaturgovia a intendantia veľkých európskych operných scén a to je to, čo si rodina Eugena Suchoňa cení na našej produkcii. Tá smeruje k tomu, aby toto dielo zaznelo aj mimo česko-slovenského prostredia, keďže rieši univerzálne témy, ktoré nie sú len slovenské,“ povedal riaditeľ Opery NDKE Roland Khern Tóth.

Režisérka Vera Nemirova o Eugenovi Suchoňovi a *Krútnave*, ktorá čerpá námet v novele Mila Urbana *Za vyšným mlynom*, veľa nevedela. „Bola pre mňa veľkým objavom svojím silným príbehom. Veľmi dôležitou pre mňa bola aj novela Mila Urbana, ktorá mi pomohla pochopiť veľa vecí. V tomto zmysle nie je podstatné, či je dieťa, či Janovo alebo Ondrejovo, dôležité je, že toto dieťa má právo na život. A hneď ako som spoznala toto dielo, pochopila som, že ak Ondrej zabije Jana, otca dieťaťa, sám sa stáva jeho otcom a preberá zaňho zodpovednosť. Stane sa zločincem nie preto, že sa tak narodil, ale koná z vášne, stane sa alkoholikom a nedokáže sa vyrovnáť so svojou vinou. Dôležité je, že na konci mu obeť odpustia. Odpustí mu Katrena, odpustí mu otec, a čo je dôležité, v našej inscenácii je postava mŕtveho Janka, ktorý tiež odpúšťa. Odpustia mu obeť, ale

neodpustí mu zákon, pred ktorým sa musí skloniť. Takže vychádzame z toho, že bude popravený. Je to preňho cesta do vykúpenia, do svetla. Aby sme mohli tento príbeh takto prerozprávať, aby sme mohli ukázať medziľudské vzťahy, na to potrebujeme priestor, ktorý je abstraktný, minimalistický, ktorý vytvoril Stephan Braunfels. Priestor, ktorý necháva vyniknúť ľuďom, ktorí v ňom žijú,“ priblížila Vera Nemirova.

Centrom scénografie jedného z najznámejších nemeckých architektov a scénografov Stephana Braunfelsa je v Košiciach mlynský kameň, ktorý odkazuje na názov opery, teda vír. „Som veľmi vďačný za to, že som mohol spoznať Košice, ktoré sú krásnym mestom. Aj toto malé operné divadlo bolo pre mňa veľkou výzvou, keďže v Nemecku som staval veľké budovy. Vytvoril som minimalistickú scénu, ktorá ale slúži na uskutočnenie režisérskych zámerov Very Nemirovej, ktorú pokladám za jednu z najlepších režisérok, pokiaľ ide o režírovanie zborov. A aby túto prácu mohla vykonávať, potrebuje pokojný priestor. Bol som fascinovaný ansámbľom, špeciálne zborom, ktorý vynikajúco stvárnjuje hudbu a tance v rôznych podobách. A hudba *Krútnavy* je svetovou triedou. Ak sa podarí dostať túto operu na svetové scény, bude to skvelé,“ povedal pár hodín pred premiérou Stephan Braunfels, ktorý je vnukom Waltera Braunfelsa, nemeckého operného skladateľa prvej polovice 20. storočia.

Ako priznal šéfdirigent Peter Valentovič, už ako študenta ho fascinovala hudobná reč Eugena Suchoňa v tejto opere. „Videl som všetky predstavenia *Krútnavy*, ktoré sa hrali v Bratislave. Dokonca sa mi podarilo vo Viedni zohnať klavírny výťah, ktorý som podrobne študoval. A bol som fascinovaný tým, ako vytvára rôzne nálady, poézie, dramatickosť. Som nadšený z toho, že som mal teraz možnosť spoznať toto dielo do hĺbky, skúšky ma naplňali a som šťastný, že môžeme toto dielo priniesť slovenskému publiku v tejto podobe,“ dodal Valentovič.

Podľa dramaturga Stanislava Trnovského 28-ročná prestávka bola dlhom košickej Opery voči *Krútnave* aj voči Suchoňovi. „Suchoň túto operu skladal osem rokov od roku 1941 do roku 1949, v turbulentných časoch, keď sa všetko menilo. V takýchto časoch uzrela svetlo sveta *Krútnava* a jej ďalší príbeh bol potom veľmi náročný. Ideologické výhrady boli také zásadné, že Suchoň bol prinútený napísať novú verziu tejto opery. Celkovo sú však verzie až štyri. My sa nevraciam k tej úplne prvej verzii z roku 1949, hráme totiž zmiešanú verziu. Snažili sme sa vrátiť k pôvodnému libretu, ale na niektorých miestach vychádzame i z ďalších verzií. Naším zámerom bolo túto operu odfolklorizovať a ukázať, čo je v nej univerzálne platné v súčasnosti a pre každého človeka na svete, a to tému odpustenia, ktorá je veľmi silná v tejto opere a o ktorú šlo aj Suchoňovi,“ priblížil Trnovský dramaturgické východiská novej inscenácie.

Známe sú už aj obsadenia oboch premiérových večerov, v hlavných postavách sa predstavia:

1. premiéra

Štelina:	<i>Jozef Benci</i>
Jano Štelina:	<i>Matej Marušin</i>
Ondrej:	<i>Titusz Tóbisz</i>
Katrena:	<i>Eva Katráková-Bodorová</i>
Zimoň:	<i>Mihály Podkopájev</i>
Zimoňka:	<i>Viera Kállayová</i>
Zalčička:	<i>Tatiana Paľovčíková-Paládiová</i>
Školnica:	<i>Jitka Sapara Fischerová</i>
Marka:	<i>Michaela Várady</i>
Zuzka:	<i>Myroslava Havryliuk</i>

2. premiéra:

Štelina:	<i>Gustáv Beláček</i>
Jano Štelina:	<i>Martin Stolár</i>
Ondrej:	<i>Michal Lehotský</i>
Katrena:	<i>Gabriela Hrženjak</i>
Zimoň:	<i>Mihály Podkopájev</i>
Zimoňka:	<i>Viera Kállayová</i>
Zalčička:	<i>Tatiana Paľovčíková-Paládiová</i>
Školnica:	<i>Jitka Sapara Fischerová</i>
Marka:	<i>Michaela Várady</i>
Zuzka:	<i>Myroslava Havryliuk</i>

V ďalších postavách diváci uvidia Michaelu Várady, Anetu Hollú, Antona Baculíka, Juraja Hollého, Mariána Lukáča, Mareka Gurbaľa, Kristiána Gutteka, Zuzanu Orlovskú, Filipa Kostruba, Ľubicu Strapáčovú, Alenu Fialekovú, Pavla Spišského, Stanislava Borka, Pavla Kovaľa a Mareka Mochnáča. Spoluúčinkujú Zbor Opery NDKE a mužská časť Zboru Štátnej opery v Banskej Bystrici, Orchester Opery NDKE a členovia Baletu NDKE pod taktovkou šéfdirigenta Opery NDKE Petra Valentoviča.

Záznam tlačovej besedy si môžete pozrieť na YouTube kanáli Národného divadla Košice: <https://youtu.be/MjgzB4LnpeM>.

Vstupenky:

1. premiéra – 29. 11. 2024: https://svk-websale.colosseum.eu/ndkosice/standard/Hall/Index/58163/w4KNNNcia3YRIGOOuXsOrA_rov_rov_xcodex_AGA1gFbU4wgzzJbscQNhqHDbmTCwXHwi0PelhQ_?

2. premiéra – 30. 11. 2024: https://svk-websale.colosseum.eu/ndkosice/standard/Hall/Index/58164/wp0G_sla_SPqrvpOSyO8J3X2fQ_rov_rov_xcodex_AGA1gFbU4wgSFJuF8GoCXBndeRvGphSm0i6G0w_?

1. repríza – 10. 12. 2024: https://svk-websale.colosseum.eu/ndkosice/standard/Hall/Index/58166/RiFf_sla_voCBRY7komoBMECig_rov_rov_xcodex_AGA1gFbU4wjldr_com_fhhq1dhH0seU0lrL9qkH7vg_?